

SIDE 8, OPGAVER 1

Slå disse ord op i ordbogen.

Hvilken ordklasse tilhører ordene?

- vandretur → *sb.* → substantiv → navneord
- synes vb. – udsagnsord
- talent sb. – navneord
- vicevært sb. – navneord
- enkelt adj. – tillægsord
- sammen adv. – biord
- linje sb. – navneord
- smuk adj. – tillægsord
- kødløs adj. – tillægsord
- vandre vb. – udsagnsord

SIDE 8, OPGAVER 2

Mange ord har flere betydninger og kan tilhøre flere ordklasser.

Slå disse ord op i ordbogen.

Hvilke ordklasser tilhører ordene? Forklar hinanden to og to, hvilken betydning de forskellige ord har.

- arbejder sb., vb. navneord og udsagnsord
- kredse sb., vb. navneord og udsagnsord
- hakke sb., vb. navneord og udsagnsord
- prøve sb., vb. navneord og udsagnsord
- revne sb., vb. navneord og udsagnsord
- dukke sb., vb. navneord og udsagnsord
- flække sb., vb. navneord og udsagnsord
- fløj sb., vb. navneord og udsagnsord
- glæde sb., vb. navneord og udsagnsord
- hjælp sb., vb. navneord og udsagnsord

SIDE 9, OPGAVE 3

Ordbøger giver oplysninger om ords bøjningsformer.

Brug ordbogen til at finde datidsformen af disse udsagnsord:

- tegne → tegnede
- skrive skrev
- regne regnede
- løbe løb
- spise spiste

– og bestemt flertal af disse navneord:

- dag → dagene
- år årene
- uge ugerne
- måned månederne
- time timerne

– og anden grad af disse tillægsord:

- sjov → sjovere
- vild vildere
- gammel ældre
- ung yngre
- tidlig tidligere

SIDE 10, OPGAVE 4

Find grundformen af de understregede ord:

- Sommerfuglenes pupper var godt gemt.

Sommerfugl

- Hans cykel punkterede på vejen hjem.

punktere

- Hvor længe har det stået på?

stå

- Kristian var langt større end sine klassekammerater.

stor

- Han sagde altid sin mening.

sige

- Hårlokkerne var lyse i spidsen.

Hårlok

- Situationen forværredes i løbet af natten.

forværre

- Det blev den bedste uge i mit liv.

god

- Hønsene gik frit rundt i haven.

Høne

- Hunden lagde sig altid i hans seng.

lægge

SIDE 16, OPGAVE 1

Gå sammen to og to og find datidsformen af disse udsagnsord:

skrive → skrev

bade badede

tælle talt

regne regnede

spise spiste

Find så nutidsformen af disse udsagnsord:

cyklede → cykler

sprang springer

fyldte fylder

listede lister

sov sover

snød nyder

SIDE 17, OPGAVE 1

Hvad hedder udsagnsordet i parentes i nutid?

Sjovt med gamle vaner

Jeg (have) *har* en gammel vane med at hoppe tre gange før jeg (sætte)

sætter mig op på min cykel. Jeg (gøre) gør

det, fordi mine ben (skulle) skal vænne sig til at være i

bevægelse, før jeg (cykle) cykler. Egentlig (være)

er det en mærkelig vane!

SIDE 17, OPGAVE 2

Hvad hedder udsagnsordet i parentes i nutid?

Min mosters dille

Min moster (være) *er* glad for en konkurrence i radioen. Hver dag (gætte)

gætter hun et bogstav ud fra et spørgsmål. Mandag (sætte)

sætter hun bogstaverne sammen til et kodeord og (sende)

sender det ind til radioen.

SIDE 18, OPGAVE 1

Hvad hedder udsagnsordet i parentes i datid?

På skattejagt

Det (være) *var* en tidlig tirsdag morgen i sommerferien sidste år. Min bror og jeg (vågne) vågnede som de første i huset, lang tid før vores forældre og lillesøster, som altid (sove) sov længe. Men vi (ville) ville ikke sove længere – vi (trænge) trængte til at komme ud på eventyr. Derfor (vække) vækkede vi ikke de andre, men (klæde) klædte os stille på og (snige) sneg os så ud af døren med en rygsæk, vi (have) havde pakket aftenen før.

SIDE 18, OPGAVE 2

Hvad hedder udsagnsordet i parentes i datid?

Da oldefar (være) *var* dreng

Da min oldefar stadig (leve) levede, (fortælle) fortalte han mig tit om sin barndom. Han (blive) blev vækket af hanen, som (gale) galede meget tidligt hver morgen. Så (stå) stod han op, (malke) malkede kørne og (hugge) huggede brænde. Og sådan (gå) gik dagen uden pauser. Men min oldemor (se) så altid på ham med et lille smil, når han (snakke) snakkede løs. Hun (vide) vidste, at han (elske) elskede at finde på gode historier.

SIDE 19, OPGAVE 1

Teksten skal stå i datid. Hvordan ændres ordet i parentes fra nutid til datid?

Hjælpen er nær

I Nærum (har) havde John og Fie et dyrehospital på anden sal. Hos John og

Fie (er) var der åbent døgnet rundt. Hvis et vildt dyr (kommer)

kom til skade, (kan) kunne man indlevere det på

hospitalet. Så (tager) tog John og Fie sig kærligt af det.

Det seneste dyr, der (bliver) blev indleveret, (er) var

en grævling, der (har) havde slugt en bordtennisbold.

SIDE 19, OPGAVE 2

Hvordan skal ordet i parentes ændres fra datid til nutid?

Værsågod at spise

Min livret (var) er kylling i karry. Det (kunne) kan jeg spise hver

dag. Især hvis det (blev) bliver serveret med ris. Jeg (elskede)

elsker ris. Min mor (lavede) laver den bedste

mangochutney. Det (smagte) smager så skønt til ris og kylling i

karry.

SIDE 21, OPGAVE 1

Find den rigtige form af ordene i parentes. Teksten skal stå i nutid.

En tur under overfladen

Jeg (være) er meget spændt, da jeg (vågne) vågner

lørdag morgen. Jeg skal nemlig på tur i en u-båd med mine bedste (ven)

venner August og Aksel. Det er Aksels mor, der har givet

ham (tur) turen i fødselsdagsgave. Jeg er ret misundelig, for

jeg (få) får aldrig så store (gave) gaver. Men til

gengæld (have) har jeg fået lov at komme med!

SIDE 22, OPGAVE 1

Find den rigtige form af ordene i parentes.

Tempelridderne anholdes

Fredag d. 13. oktober 1307 satte kongen alle sine (specialtrop)

specialtropper ind. De anholdt samtlige

(tempelridder) tempelriddere. De mange

(tempelridder) tempelriddere blev dømt og brændt

på bålet.

Alle deres (værdi) værdier tilfaldt naturligvis kongen.

Det (være) var kongens fjender (utilfreds) utilfredse

med.

SIDE 23, OPGAVE

Hvad er den rigtige form af ordene i parentes?

Altid den store!

I (jeg) min familie er det mig, der er den mest (fornuftig)
fornuftige. For det første har jeg to (søster)
søstre, der er (ung) ynge end mig, og de er
kun (interesseret) interesserede i at lege og fjolle rundt. I går
gemte de sig (op) oppe på et højt skab for at slippe for at børste
(tand) tænder. For det andet (nægte)
nægter min mor og far at opføre sig (voksen)
voksent. Så hvis der (skulle) skal orden i sagerne,
(måtte) må jeg tage affære. Jeg (bestemme) bestemmer
hvad vi skal spise, og jeg (sige) siger til, når det er sengetid.
Men nu har jeg fået nok! Jeg (tro) tror, jeg hæver (familie)
familiens opsparing og rejser til de (varm) varme
lande.

SIDE 24, OPGAVE 1

Find og ret så mange stavefejl som muligt i disse sætninger. Forklar hinanden, hvad fejlene er:

- For nogle mennesker er 13-tallet et lykketal.
- Men for de fleste er det et ulykkestal og står for noget ont og ildevarslene.
- Men osse dagen fredag har i overleveringen fået en negativ klang.

mennesker – lykketal

ondt – ildevarslende

også – overleveringen

SIDE 25, OPGAVE 2

Læs sætningerne herunder, og find fejlene i sammensatte ord.

Tjek med din makker, om I har fundet de samme fejl. Hvis I er i tvivl: Brug ordbog!

- Da min hund blev syg, tog vi hen til dyr lægen.
- Dyr lægen sagde, at Vipser havde hunde forkølelse.
- Vipser måtte på penicillin kur i 14 dage.

dyrlægen

Dyrlægen – hundeforkølelse

Penicillinkur

SIDE 26, OPGAVE 4

Find den rigtige stavemåde. Hvis du er i tvivl – brug prøveprøven.

- Vil du skære / skærer en skive brød?
- Han kan ikke håndtere / håndterer det.
- Vi glasere / glaserer vores lerskål.
- Jeg kan ikke styre / styrer maskinen.

SIDE 26, OPGAVE 5

Skal der stå og eller at? Forklar dit svar til din makker.

- Jeg glemte at / og komme i går.
- Betyder det, at / og jeg skal komme igen?
- Det larmer, når du løber at / og hopper.
- Nu skal det være slut med at / og komme for sent.

SIDE 27, OPGAVE 6

Prøv eksempler med *gennem* eller *fra*. Skal der stå *af* eller *ad*?

- Han faldt ned *af* / *ad* trappen.
- Han gik ud *af* / *ad* fordøren.
- Han steg ud *af* / *ad* bussen.
- Jeg gik ud *af* / *ad* landevejen.
- Det har du bare godt *af* / *ad*.

SIDE 28, OPGAVE 7

Hvad skal der stå? Forklar din makker forskellen.

- Merete tog *hendes* / *sin* cykel og kørte hjem.
- Thomas spurgte Jens, om han måtte låne *hans* / *sin* computer.
- Hun var nødt til at spørge *sin* / *hendes* mor om lov til at gå i biffen.
- Mikkel har en iPad. Lene vil gerne låne *hans* / *sin*.

SIDE 28, OPGAVE 8

Hvad skal der stå? Forklar din makker hvorfor.

- Jeg blev *vækket* / *vågnet* tidligt om morgenen.
- Jeg har det bedst med at *vågne* / *vække*, når jeg er udsovet.
- Hvem har *ligget* / *lagt* i min seng?
- Hvem *lægger* / *ligger* i min seng?
- Har du *lagt* / *ligget* kniven på plads?

SIDE 29, OPGAVE 1

Ret fejlen i ordene skrevet med rødt. Forklar din makker, hvad fejlen er.

- I Frankrig var der opstået et **spænt** forhold mellem kongen og **tempel ridderne**.
- De havde i forbindelse med **korstogene** fået stor prestige og militær **indflydelse**.
- Men denne nye rolle fik en **volsom af slutning**.
- Kongen var **bang** for, at de var ved at **til tage** sig for stor magt og true hans autoritet.
- Derfor tilrettelagde og **gennem førte** han i dybeste **hemmeligheden** en aktion rettet mod dem.

spændt – tempelridderne

korstogene – indflydelse

voldsom – afslutning

bange – tiltage

gennemførte – hemmelighed

SIDE 29, OPGAVE 2

Ret fejlene, så teksten bliver korrekt. Der er to fejl i hver sætning. Forklar din makker, hvad fejlen er.

- Når fredag og månedens trettene dag falde sammen, kan det gå grueligt galt.
- Enkelt mennesker har lige frem udviklet en sygelig angst for fredag den 13.
- Men langt de flest trækker på smilebåndet og tænker ikke særligt over det.
- Ikke desto mindre er der en del, der alligevel holde lidt lav profil denne dag.
- Sådan bare for en sikker heds skyl.

trettende – falder

Enkelte – ligefrem

flESTE – smilebåndet

alligevel – holder

sikkerheds – skyld

SIDE 30, OPGAVE 1

Ret fejlene, så teksten bliver korrekt. Forklar din makker, hvad fejlen er.

I nogle hjem ungår man at være tretten til bors. Man dække så blåt op med en ekstra kuvert, selv om man kun bliver tretten.

Denne over tro referere til det gammel eventyr om Tornerose. Her glemte man at indvitere den trettene fe. Hun forbandet derfor Tornerose, så hun måttet sove i 100 år.

undgår – bords – dækker – overtro – refererer – gamle – invitere – trettende –

forbandede – måtte

SIDE 32, OPGAVE 1

Hvilken ordklasse tilhører de understregede ord?

	Navneord/ Substantiv	Udsagnsord/ Verbum	Tillægsord/ Adjektiv	Stedord/ Pronomen
<u>Han</u> kæmpede særdeles hårdt hele dagen.				X
Han <u>kæmpede</u> særdeles hårdt hele dagen.		X		
Han kæmpede særdeles hårdt hele <u>dagen</u> .	X			
Det var <u>hårdt</u> at kæmpe hele dagen.			X	

SIDE 33, OPGAVE 1

Hvilken ordklasse tilhører de understregede ord?

	Navneord/ Substantiv	Udsagnsord/ Verbum	Tillægsord/ Adjektiv	Stedord/ Pronomen	Bindeord/ Konjunktion
To <u>dage</u> om ugen svømmer jeg.	X				
To dage om ugen <u>svømmer</u> jeg.		X			
Jeg svømmer i en <u>rød</u> badedragt.			X		
Vil du sove i telt <u>eller</u> på sovesal?					X
Vil <u>du</u> sove i telt eller på sovesal?				X	

SIDE 34, OPGAVE 1

Hvilken ordklasse tilhører de understregede ord?

	Navneord/ Substantiv	Udsagnsord/ Verbum	Tillægsord/ Adjektiv	Stedord/ Pronomen	Bindeord/ Konjunktion	Forholdsord/ Præposition	Biord/ Adverbium
Det <u>var</u> virkelig svært at sove i det varme og fugtige telt.				X			
Det <u>var</u> virkelig svært at sove i det varme og fugtige telt.		X					
Det var <u>virkelig</u> svært at sove i det varme og fugtige telt.			X				
Det var virkelig svært at sove <u>i</u> det varme og fugtige telt.						X	
Det var virkelig svært at sove i det <u>varme</u> og fugtige telt.			X				
Det var virkelig svært at sove i det varme og <u>fugtige</u> telt.					X		
Det var virkelig svært at sove i det varme og fugtige <u>telt</u> .	X						

SIDE 38, OPGAVE 1

Find helsætningerne, og find ud af, hvor kommaet skal sættes.

- Myten om fredag den 13. stammer fra USA, og den nåede til Danmark i 1940'erne.
- Enkelte mennesker har en ligefrem sygelig angst for fredag den 13., men langt de fleste mennesker trækker på smilebåndet.
- Inden for mange religioner er 13 et helligt tal, men det hellige er også det farlige.
- Man skal ikke starte en rejse den 13., og det er bestemt heller ikke godt at være nr. 13 i en gruppe.

SIDE 39, OPGAVE 1

Gå sammen to og to. Find ledsætningerne. Kommaet skal sættes efter ledsætningen.

Fx: *Hvis du vil med, går vi nu.*

- Fordi det regnede, gad vi ikke mere.
- Når du er kommet hjem, vil du så ringe til mig?
- Hvis du har glemt din madpakke, kan du få et stykke af mig.
- Da de manglede en god sælger, fik han jobbet.
- Eftersom du altid glemmer din tandbørste, har jeg købt en ny.

SIDE 39, OPGAVE 2

Sæt opremsningskomma i disse sætninger:

- Smut lige over i kiosken efter gær, mel, sukker og æg.
- Hvem skal være ude i næste uge? Det skal Hans, Trine, Jens og Ulrik.

SIDE 41, OPGAVE 1

Sæt tegn i teksten. Husk at notere, om du sætter startkomma eller ikke startkomma.

Jeg sætter startkomma Jeg sætter ikke startkomma

Den store sejr (med startkomma)

Det var en stor oplevelse, da drengene vandt fodboldkampen. Publikum var ellevilde, og jublen ville ingen ende tage. Efter kampen samledes hele holdet i omklædningsrummet, hvor træneren blev hyldet, og alle fik deres diplomer. Mange vil huske denne dag, da det var holdets største sejr.

Den store sejr (uden startkomma)

Det var en stor oplevelse da drengene vandt fodboldkampen. Publikum var ellevilde, og jublen ville ingen ende tage. Efter kampen samledes hele holdet i omklædningsrummet hvor træneren blev hyldet, og alle fik deres diplomer. Mange vil huske denne dag da det var holdets største sejr.

SIDE 41, OPGAVE 2

Find de kommaer, der er sat forkert i denne sætning:

Uheldig operation

Nogle af de mest moderne hospitaler og lægehuse man kender, undlader simpelthen at have en operationsstue nummer 13, fordi det varsler uheld, under operationer.